

Energetyka rozproszona a nauki społeczne

Aleksandra Lis, Prof. UAM

Transformacja energetyczna a nauki społeczne

- Jak będzie zorganizowana transformacja energetyczna?
- Kto będzie ją kształtować i jak?
- Jak transformacja energetyczna będzie zmieniać szerszy ład społeczny?

Transformacja energetyczna jako zmiana społeczno-technologiczna

Dlaczego energetyka rozproszona?

- Technologie małej skali, rosnąca biegłość technologiczna, dostęp do informacji i technologii informatycznych i inteligentnych rozwiązań – motywacje aktorów rynkowych
- Potrzeba brania odpowiedzialności za środowisko, przejrzystości prowadzenia polityki energetycznej ze względu na jej skutki społeczne i środowiskowe – motywacje ruchów społecznych, aktorów politycznych
- Lokalne lub regionalne niedobory energii – motywacja samorządów, aktorów lokalnych/regionalnych

Przydatne konceptcje

- Prosument
- Obywatelstwo energetyczne
- Sprawiedliwość energetyczna
- Demokracja energetyczna

Skąd się wzięły te konceptcje i czemu służą?

Prosument

- Brak prawnej definicji prosumenta
- Wytwarza i konsumuje energię elektryczną
- Różny zakres zaangażowania – również oszczędzanie energii – wybiera opcje z dostępnego zakresu
- Jego działalność możliwa jest dzięki nowym technologiom i regulacjom
- Indywidualistyczna, liberalna, rynkowa, technologiczna koncepcja podmiotu działającego
- Założenie racjonalności ekonomicznej oraz sprawności technologicznej
- Opisany w dokumentach Unii Europejskiej oraz literaturze socjologicznej (Ritzer and Jurgenson, 2010)

a prosumer as an economic actor “making conscious rational choices on the energy market from a set of pre-defined options”

(Schot et al., 2016: 1)

Obywatel energetyczny

- Brak definicji prawnej
- Angażuje się w kształtowanie procesów wytwarzania i konsumpcji energii, choć niekoniecznie sam ją wytwarza
- Jego działalność jest możliwa dzięki różnym mechanizmom i instytucjom włączającym w kolektywne procesy decyzyjne - partycypacja
- Kolektywną, uspołecznioną koncepcja podmiotu działającego w sposób twórczy i polityczny
- Założenie rosnącej świadomości, zaangażowania, odpowiedzialności i chęci współkształtowania rzeczywistości
- Opisany w literaturze socjologicznej, m.in. przez Patricka Devine-Wrighta (2007)

'energy citizenship' as "a view of the public that emphasizes awareness of responsibility for climate change, equity and justice in relation to siting controversies as well as fuel poverty, and finally, the potential for (collective) energy actions"

(Patrick Devine-Wright 2007: 68)

Sprawiedliwość energetyczna

- Brak definicji prawnej
- Sprawiedliwość dystrybutywna, proceduralna i uznaniowa
- Pozwala na analizę nierówności wewnątrz społeczeństw, jak i w perspektywie globalnej
- Ma status „obiekту granicznego”, krąży pomiędzy różnymi kontekstami – polityka, badania, aktywizm - łączy różne problemy z zakresu energetyki: ubóstwo energetyczne, procesy transformacji, rozwoju OZE, wydobywania zasobów naturalnych, lokalizacji infrastruktury energetycznej
- Problemy z implementacją tego pojęcia w praktyce, regulacjach, tworzeniu polityk energetycznych
- Opisana w literaturze socjologicznej (McCauley et al. 2013, Sovacool 2013, Jenkins et al 2016)

„energy justice offers, (...) an opportunity to explore where injustices occur, developing new processes of avoidance and remediation and recognizing new sections of society”

(Jenkins et al. 2016)

Demokracja energetyczna

- Typ idealny systemu społeczno-politycznego
- Obywatel jako odbiorca oraz interesariusz polityki energetycznej państwa
- Założenie szerokiej partycypacji obywateli
- Obywatele jako podmioty poinformowane, świadome, odpowiedzialne i pociągające decydentów do odpowiedzialności
- Proces decyzyjny włączający i przejrzysty
- Energia jako dobry wspólny
- Własność prywatna, komunalna, społeczna, publiczna

ED either denotes the normative goal of decarbonization and energy transformation, or it describes already existing examples of decentralized and mostly bottom-up civic energy initiatives (Szulecki 2018, p. 23)

Istotne pytania

- W jaki sposób wprowadzać te koncepcje do polityki energetycznej? → ruchy oddolne, ruchy odgórne
- Czy energetyka rozproszona potrzebuje obywatela energetycznego, czy prosumenta?
- Czy energetyka rozproszona powinna być sprawiedliwa? W jakim zakresie i co to ma oznaczać dla różnych grup społecznych?
- Czy energetyka rozproszona powinna być demokratyczna? W jakim zakresie i co to ma oznaczać dla różnych grup społecznych?

Dziękuję

alis@amu.edu.pl

